

integritet

DATAINSPEKTIONENS TIDNING
NR 1/2014

i fokus

Nätfiske drabbar sajter värst

Dåligt underhållna webbplatser utnyttjas av bedragare

Polisens registrering av romer

Därför ingrep inte Datainspektionen

Google Glass blickar in i framtiden

Datoriserade glasögon oroar myndigheter världen över

FRÅGOR & SVAR

Varför syns min födelsedag på nätet?

Stäm nätthatarerna!

Professor Mårten Schultz

manar till juridisk aktivism

Datainspektionen

Integritet i fokus

produceras av Datainspektionen
Box 8114, 104 20 Stockholm
Tfn 08-657 61 00 (växel)
www.datainspektionen.se

Ansvarig utgivare

Kristina Svahn Starrsjö

Redaktör

Per Lövgren

Omslagsfoto

Jonte Wentzel

Tryck

Tryckt hos Ineko AB i Årsta på
Arctic Volume White paper.
Miljömärkt trycksak
341142. ISSN 2000-5857.

Kontakta redaktionen

Har du synpunkter, tips på artiklar
eller frågor om tidningen? Mejla till
redaktionen@datainspektionen.se.

Gratis prenumeration

En prenumeration på Integritet i
fokus är gratis. Lättast anmäler du
dig på vår webbplats. Integritet i
fokus kan även laddas ner i pdf-for-
mat från vår webbplats. Tidningen
kommer ut fyra gånger per år.

www.datainspektionen.se

På vår webbplats kan du läsa mer
om integritetsfrågor. Passa även på
att prenumerera på vårt nyhets-
brev så får du pressmeddelanden
och annat aktuellt från Datainspek-
tionen.

Övervakningsteknik i ny reklam

🌀 British Airways har tagit till skräddarsydd övervakningsteknik för att visa en helt ny typ av reklam på en jätteskärm i Chiswick och vid Piccadilly Cirkus i London. Reklamskylten håller reda på vilka British Airways-flyg som passerar ovanför skylten. När ett sådant flyg passerar reser sig ett barn på skylten och pekar (ja, pekar) direkt mot det passerande flygplanet. Samtidigt visas en pratbubbla där barnet säger något i stil med "Titta, det är flyg BA475 från Barcelona". Skylten håller alltså inte bara reda på när ett BA-plan passerar, utan känner även till vilken flight det är frågan om och var den kommer ifrån eller var den är på väg. Låter det som science fiction? Det tycker vi också. Bäst förstår du hur reklamen fungerar om du ser denna film som visar hur det ser ut. Var noga med små och stora bokstäver när du skriver in adressen: <http://goo.gl/5VpWkh>

Hemövervakningen når nya nivåer

🌀 Det amerikanska företaget Arcsoft har lanserat en ny typ av övervakningskamera med tillhörande tjänster. Inte nog med att kameran, som är tänkt att installeras i hemmet, kan

aktiveras via en webbläsare eller mobilapp. Den kan även ställas in så att den automatiskt känner av när du går hemifrån och då aktiveras, och att den stängs av när du kommer hem. Med en tillhörande tjänst kan kameran känna av när det är någon person i hemmet och kan då skicka ett larm till din mobiltelefon. I mitten av året kommer tjänsten dessutom att utökas med att ha stöd för ansiktsgenkänning. Kameran kan då inte bara tala om att någon befinner sig i hemmet, utan även vem det är som är hemma, under förutsättning att man först skapat igenkänningsprofiler för dem som bor i hemmet. Till kameran går det att köpa till tjänster som exempelvis gör det möjligt att i molnet spara inspelningar i upp till 21 dagar. Tillverkaren av kameran beskriver den som "ett bekvämt sätt att känna sig närmare de saker vi älskar". Mer information om övervakningskameran finns på www.simpli-cam.com.

Europa slår tillbaka mot Google

🌀 Efter att ha granskat Googles nya användarvillkor som trädde i kraft under 2012 har de europeiska data-skyddsmyndigheterna listat ett antal rekommendationer och åtgärder och uppmanat sökjetten att följa dessa. Google har dock inte genomfört några större åtgärder för att följa dessa rekommendationer. I mars 2013 träffade

Googles representanter företrädare för dataskyddsmyndigheterna i Frankrike, Tyskland, Italien, Nederländerna, Spanien och Storbritannien. Inte heller det mötet ledde till att Google genomfört några förändringar i sina användarvillkor. Dataskyddsmyndigheterna som var med på mötet i mars förra året beslutade därför att genomföra samordnade åtgärder mot Google i form av inspektioner och andra granskningar.

 I slutet av november 2013 konstaterade den holländska dataskyddsmyndigheten att Googles användarvillkor strider mot landets dataskyddslagstiftning. "Google spinner ett osynligt nät av våra personuppgifter, utan vårt medgivande. Och det är förbjudet i lag", säger Jacob Kohnstamm som är chef för den holländska motsvarigheten till Datainspektionen. Den holländska myndigheten har bjudit in Google till en hearing och ska därefter besluta om eventuella åtgärder.

 I december är den spanska dataskyddsmyndigheten klar med sin granskning. Myndigheten finner att Google begått tre allvarliga överträdelser. Företaget förklarar inte tillräckligt varför det samlar in personuppgifter, talar inte om hur länge uppgifterna kommer att sparas och ger inte användarna tillräcklig kontroll över vem som får ta del av uppgifterna. Den spanska myndigheten beslutar att Google ska betala 300 000 euro i böter per överträdelse, alltså sammanlagt 900 000 euro.

 I början av januari i år beslutar CNIL, som är den franska motsvarigheten till Datainspektionen, att Google ska betala 150 000 euro i böter eftersom företagets användarvillkor inte uppfyller kraven i fransk dataskyddslagstiftning.

Nakenbilder räknas som grovt förtal

☉ En 24-årig man som lagt ut nakenbilder av flickvännen på Internet har i Lunds tingsrätt dömts för grovt förtal till 50 timmars samhällstjänst och ska även betala 40 000 kronor i skadestånd till kvinnan. Det var efter ett gräl som mannen lade ut flera nakenbilder på kvinnan på en hemsida han hade tillgång till. På flera av bilderna synes kvinnans ansikte. Eftersom bilderna fanns på webbplatsen i åtminstone en månad fanns det stor risk för vidare spridning, ansåg rätten i sin dom.

Kritik mot utvidgad trängelskatt

☉ Regeringen vill höja avgiften för trängelskatten i Stockholm och även införa trängelskatt på Essingeleden. Lagrådet, som är en myndighet med uppgift att granska viktiga lagförslag innan de behandlas av riksdagen, har kommenterat förslaget. Lagrådet är kritiskt till att förslaget inte innehåller några närmare överväganden när det gäller skyddet för den personliga integriteten, "trots att en utvidgning av trängelskatten till den i praktiken enda genomfartsleden förbi Stockholm kan aktualisera frågor av detta slag", skriver Lagrådet i sitt yttrande.

BRÅ ska kartlägga hot och kränkningar

☉ Regeringen har gett Brottsförebyggande rådet (BRÅ) i uppdrag att kartlägga hur de polisanmälda hot och kränkningar som sker via Internet ser ut och vilka som blir utsatta för dessa brott. I uppdraget ingår även att beskriva vilka problem som finns i rättsväsendets arbete med att utreda och lagföra Internetrelaterade hot och kränkningar och att ge förslag på åtgärder och förbättringar. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den

2 februari 2015. "Framväxten av hot och kränkningar som sker via Internet är ett exempel på hur den tekniska utvecklingen förändrar människors beteendemönster och därmed även brottsligheten", skriver departementet i ett pressmeddelande om BRÅ:s uppdrag.

Ny svensk bok om övervaknings-samhället

☉ Växer ett övervakningssamhälle fram på bekostnad av vår frihet och demokratiska rättigheter? Det undrar debattören och författaren Pär Ström i boken "Vadå privatliv?" I boken beskriver Pär Ström hur människor, samhälle och näringsliv påverkas av NSA:s övervakning. Han själv anser att integritetsfrågan är död i svensk debatt och förklarar varför han tycker så i boken. Dessutom listar han åtgärder som läsaren själv kan genomföra för att skydda sig från att bli övervakad. "I dag ser vi att även privatpersoner med enkla medel kan få inblick i andra människors liv. Integritetsfrågor måste komma högre upp på dagordningen, något som jag hoppas åstadkomma med denna bok", säger författaren. Den 177 sidor tjocka pocketboken kan hämtas gratis i pdf-format eller köpas tryckt för 79 kronor plus porto.

Därför granskades inte polisens romregister

”Svensk polis kartlägger tusentals romer över hela landet i ett olagligt, sökbart dataregister”, basunerar Dagens Nyheter ut på sin förstasida. Men är registret olagligt? Och varför har inte Datainspektionen ingripit?

Svensk polis har upprättat ett olagligt register över romer. Totalt innehåller det 4 029 människor spridda över hela landet. Registret anses värdefullt av polisen, används i polisarbetet och är öppet för ett stort antal anställda. Över tusen av de registrerade är barn. Det finns exempelvis 52 tvååringar i polisens romska register.

Texten ovan publicerar Dagens Nyheter måndagen den 23 september förra året.

Tidningens avslöjande väcker enorm uppmärksamhet i övrig media. Många journalister vänder sig till Datainspektionen med sina frågor. Får polisen göra så här? Ska Datainspektionen granska polisen? Vad kan ni göra om registreringen är olaglig?

De allra flesta av samtalen hamnar hos Cecilia Bergman, som är en av

Datainspektionens jurister som arbetar med att kontrollera polisen.

– Det var en spännande och annorlunda måndag. Men det kändes svårt att inte kunna ge journalisterna några snabba besked. Att inleda en granskning eller inte är något som vi först måste diskutera internt och vi brukar i regel aldrig spekulera i eventuella påföljder innan en granskning är slutförd.

Cecilia Bergman berättar att hon tog kontakt med Säkerhets- och integritetsskyddsnämnen (SIN) som också har till uppgift att granska polisen. Av en slump hade SIN redan ett möte inbokat med Skånepolisen på tisdagen men i ett annat ärende. SIN beslutade snabbt att använda det redan bokade mötet med polisen för att inleda en granskning av registret som Dagens Nyheter skrivit om.

Det kändes svårt att inte kunna ge journalisterna snabba besked, berättar Cecilia Bergman, jurist på Datainspektionen.

Hur kommer det sig att både Datainspektionen och SIN har i uppdrag att granska polisen? Kan du förklara gränsdragningen mellan de två myndigheterna?

– Det är lagstiftaren som har bestämt att båda myndigheterna ska granska polisen och kontrollera hur polisen hanterar personuppgifter enligt reglerna i den nya polisdatalag som trädde i kraft 2012. Uppdelningen mellan myndigheterna sker genom samverkan, alltså helt enkelt genom att vi pratar med varandra. I princip har vi kontakt med varandra på veckobasis via mejl, telefon eller möten.

Men, det identiska ansvaret för tillsyn gäller bara nya polisdatalagen. Det finns register hos polisen som omfattas av den gamla polisdatalagen, och då är det bara Datainspektionen som har befogenhet att granska polisen. Det viktiga i det här fallet var: är det fråga om en SUS eller SUR som polisen registrerat romer i?

SUS eller SUR? Vad pratar du om?

– Enkelt förklarat är det två olika beteckningar på samma sak. SUR står för Särskilt UndersökningsRegister och SUS för Särskild UppgiftsSamling. I båda fallen handlar det om information som polisen registrerar i sin kriminalunderrättelseverksamhet. Det handlar om information som polisen kan behöva för att förebygga brott och information som behövs innan de fått tillräcklig information för att inleda en brottsutredning.

Hade det omskrivna registret varit del av en SUR så gäller gamla polisdatalagen och då skulle alltså SIN inte kunna granska det. Men, nu var det frågan om en SUS som regleras i nya polisdatalagen.

Är en SUS ett datorregister eller vad?

– En SUS är i princip en mapp på en dator. I den mappen kan det finnas undermappar, dokument och register. Det kan till exempel vara Excel-filer, Word-dokument och filer som hör till programmet Analyst's Notebook, som används för att registrera och visualisera kopplingar mellan olika personer.

Hade vi kunnat inleda en egen granskning av Skånepolisens, vid sidan om SIN:s?

– Ja, teoretiskt sett hade vi kunnat göra det. Men, eftersom vårt och SIN:s tillsynsanswer är helt identiskt för den nya polisdatalagen så hade det varit ett slöseri med resurser. Därför valde vi att avvakta resultatet från SIN:s utredning.

Uppgifter om romer flyttas till nytt register

Den 15 november 2013 blev Säkerhets- och integritetsskydds-nämnden klar med sin granskning av Skånepolisens register över romer. "Polismyndighetens behandling av personuppgifter är i flera avseenden olaglig. Det allvarligaste felet är att ändamålet med personuppgiftsbehandlingen är alldeles för vitt. Ett oprecist ändamål ger inga ramar för personuppgiftsbehandlingen, vilket i praktiken sätter integritetsskyddet ur spel", skriver nämnden i ett pressmeddelande.

Nämnden menar att det inte funnits behov av att registrera alla de personer som finns i registret och att registret i mångt och mycket är av "bra att ha"-karaktär.

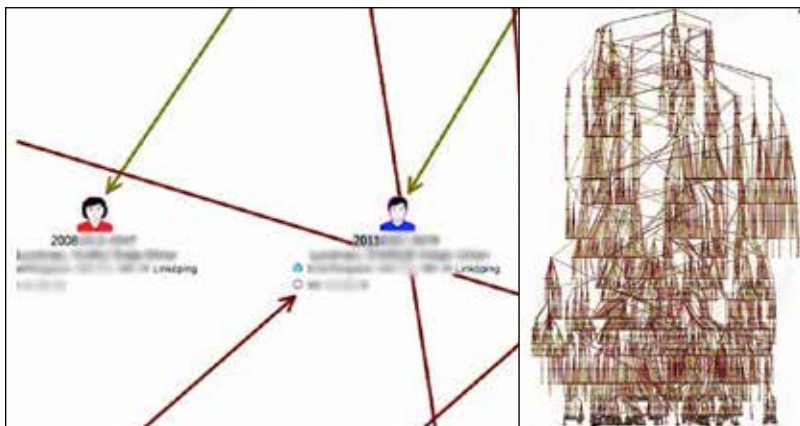
I utredningen spelar ordet "enbart" en avgörande roll. Det är polisdatalagen som reglerar hur ett register av den här sorten får föras. Enligt polisdatalagen är det till exempel förbjudet för polisen att registrera personer "enbart" på grund av vad som är känt om deras etnicitet.

Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens slutsats är dock att grunden för registreringen är brottsmisstankar mot personer eller släktskap med sådana personer. "Polismyndigheten kan därför inte anses behandla uppgifter om personer enbart på grund av vad som är känt om deras etnicitet", skriver nämnden.

Samma dag släpper överåklagaren för polismål ett pressmeddelande där han skriver att han delar nämndens uppfattning. Han skriver även att förundersökningen om tjänstefel sedan en tid har inriktats mot andra förhållanden, men vilka dessa förhållanden är framgår dock inte.

En månad efter SIN:s uttalande skriver Dagens Nyheter att Skånepolisens kritiserade register har tagits bort men att personuppgifter från registret har flyttats över till en ny uppgiftssamling. Vilka uppgifter, och hur många, är hemligt, skriver tidningen.

– Det finns fortfarande brottslighet som vi har behov av att bekämpa som begås av enskilda som finns med i uppgiftssamlingen, säger Skånepolisens chefsjurist till tidningen.

Här bilder från polisens register. Enligt Dagens Nyheter är de som finns i toppen av trädet födda på 1800-talet medan de yngsta som registrerats är två år gamla.

Men nu kan det ändå, åtminstone teoretiskt, bli så att vi får ta över detta ärende eller hur?

– Ja. SIN kan nämligen inte förelägga polisen att vidta åtgärder, utan kan endast komma med uttalanden. Till skillnad från SIN kan Datainspektionen ansöka hos förvaltningsrätten att polisen ska utplåna vissa uppgifter. Däremot kan vi inte förelägga polisen att vid vite vidta åtgärder. Det kan vi göra mot företag men inte mot statliga myndigheter. Svensk lagstiftning bygger dock på att myndigheter ska följa andra myndigheters beslut.

Datainspektionen har ju faktiskt rätt nyligen granskat Skånepolisen. Varför såg vi inget då?

– För ungefär ett år sedan genomförde myndigheten en översiktlig granskning då ett par jurister och en it-säkerhetsspecialist härifrån tittade på hela polismyndigheten i Skåne, från den tekniska verksamheten, till den operativa och även på kriminalunderrättelseverksamheten. Före inspektionen hade Skånepolisen skickat en förteckning över deras SUS:ar och SUR:ar. Av dessa gjordes ett urval och sedan gjorde man stickprovskontroller i dessa. I den typen av granskning som bygger på stickprov, är det lätt hänt att något register passerar förbi obemärkt.

Har uppmärksamheten kring Skånepolisens register påverkat hur Datainspektionen kommer att granska polisen framöver?

– Nja. I våra kommande granskningar kommer vi att dra ned på de översiktliga kontrollerna och mer fokusera på de personuppgifter som registreras i just kriminalunderrättelseverksamheten. Men, det var ett beslut vi tog innan Dagens Nyheter skrev om Skånepolisen.

Våra möjligheter att säkerställa att alla delar av polisen registrerar personuppgifter på ett lagligt sätt är dock liten. Vi är fyra jurister som arbetar med att granska polisen och ingen av oss gör det på heltid.

Tänk också på att kriminalunderrättelseverksamhet finns hos fler myndigheter än polisen, som exempelvis Tullverket, Kustbevakningen och Ekobrottsmyndigheten. Det är viktigt att granska även hur dessa myndigheter hanterar personuppgifter.

Framtida problem med gränsdragningar då polisen granskas

Regeringen gav 2010 en kommitté i uppdrag att utreda och ta ställning till behovet av att ändra polisens organisation. Polisorganisationskommittén föreslår att det ska inrättas en ny myndighet, Tillsynsmyndigheten för polisen, som ska granska polisväsendet. I den myndigheten kommer Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden att ingå.

I september förra året yttrade sig Datainspektionen över förslaget och varnade för fortsatta gränsdragningsproblem mellan olika myndigheters uppdrag när det gäller granskningen av polisen.

– Nu har både Datainspektionen och Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden ansvar för hur polisen hanterar och registrerar personuppgifter. I vissa fall leder det till problem och dessa problem kommer att kvarstå med den nya myndigheten, förklarar Cecilia Bergman.

Datainspektionen påpekade i sitt yttrande att om två myndigheter har snarlika uppdrag när det gäller granskningen av polisen så kan det leda till oklarheter för såväl allmänheten som för den polismyndighet som granskas och för de granskande myndigheterna. Dessutom innebär den parallella tillsynen en onödig kostnad för staten.

Vill du prata personregister som en polis? Så här gör du

Polisen, försvarsmakten och för delen många andra "branscher" kryddar sitt språk med mängder av förkortningar. Vill du tala datorregister som en polis är det här några av de förkortningar du behöver kunna.

SUR: Särskilt UndersökningsRegister

SUS: Särskild UppgiftsSamling i kriminalunderrättelseverksamheten

ASP: Allmänna SPaningsregistret

KUT-INFO: KriminalUnderrättelseTjänstens informationssystem

KUR: nationella KriminalUnderrättelseRegistret

DURTVÅ: Datoriserad UtredningsRutin, TVÅngsmedel

PUST: Polisens UtredningsSTöd

RAR: Rationell AnmälningsRutin

SURFA2: Särskild undersökning, Utredning, Registrering, Förundersökning och Analys

PUM-A: Polisens UnderrättelseModell Applikationen. Verktyg för dokumentation av operativ polisverksamhet

Google Glass

– Integritetsproblem i sikte

Googles datoriserade glasögon kan hjälpa till med navigation, söka upp fakta, läsa upp mejl och ta foton och lägga upp dessa på Instagram. Men, de framtida möjligheterna för glasögonen oroar dataskyddsmyndigheter världen över.

När Farshad Shadloo tar på sig sina Google Glass sker något. Han förvandlas från en helt vanlig 30-någoting, till en cyborg, alltså till det som Wikipedia definierar som "en organism som består av såväl biologisk vävnad som syntetiska delar". Glasögonbågen i kall metall har ett futuristiskt utseende. Bågen har inga glas men på den högra sidan finns ett glasprisma där man ser en pytteliten bild, kanske bara en halv centimeter i bredd, projiceras. Hans blick är tom när han stryker med fingret på ena skalten av glasögonen för att konfigurera den lilla

dator som sitter där inuti.

Google Glass är det senaste sena i teknikväg.

– Man kan se Glass som en förlängning av mobilen, och som ska få oss att sluta behöva ta fram och fingra på mobilen hela tiden, förklarar Farshad Shadloo som är kommunikationsansvarig på Google i Sverige.

Kan ta bilder och spela in film

Tillbaka till beskrivningen av Glass. Förutom en "bildskärm" har glasögonen en kamera som kan ta stillbilder och spela in videosnuttar. På skalten på

högra sidan sitter själva datorn, stor som ett lillfinger ungefär. Utsidan av datorn är tryckkänslig. Genom att "dutta" eller stryka med fingrarna på datorn kan man styra datorns program. Längre bak på skärmen finns en hörlur som via vibrationer i skullbenet skickar ljud till den som bär glasögonen.

Halvgenomskinlig bild hänger i luften

Som redan nämnts har glasögonen ett prisma som projicerar en bild. Bilden är pytteliten för en utomstående betraktare, men för den som bär glasögonen fyller bilden upp så mycket som en fjärdedel av synfältet. Bilden är dock litet genomskinlig så det går att se igenom den.

Det är häftigt att använda Google Glass. Man aktiverar glasögonen genom att kort nicka uppåt med huvudet. Vips dyker en meny upp till höger i synfältet, svävandes i luften. Vill man nu ta en bild säger man bara "OK Glass, take a picture". Glasögonen väntar ett litet tag så att man hinner sikta in sig rätt, sedan tas bilden. Säger man nu "OK Glass, share on Facebook", så har man dessutom lagt ut bilden på sin Facebook-sida.

Får man ett mejl indikeras det på skärmen med ett kort textutdrag. Säger man "OK Glass, read aloud" så läser glasögonen upp innehållet i mejlet.

Glasögonen är nära kopplade till Googles sökmotor. Säg "OK Glass, Google, How do I say I want a cup of coffee in Spanish". Efter ett ögonblick hör du svaret "Qiero un cafe" i hörluren.

Man ser ännu mer av möjligheterna med glasögonen då man använder dem för navigering. Nicka med huvudet och säg "OK Glass, give directions to Grand Hotel" så dyker en karta upp till höger i synfältet med en pil som indikerar åt vilket håll man ska ta vägen, samtidigt som man får talade instruktioner via hörluren.

Tanken med Google Glass är att skärmen bara ska aktiveras vid behov. Ta navigering som exempel. Skärmen aktiveras bara när du närmar dig nästa sväng. När du sedan svängt, släcks skärmen omedelbart.

Som du märker i exemplen ovan måste man tala engelska till Google Glass, mer specifikt amerikansk engelska eller "comboy-engelska" som Farshad Shadloo kallar det. I nuläget befinner sig Glass i en utvärderingsfas där runt 10 000 personer testar glasögonen. Det är bara amerikanska medborgare som har fått möjlighet att köpa dem till ett pris av 1 500 dollar. Enligt Farshad Shadloo kommer glasögonen förmodligen att lanseras kommersiellt i USA redan i år medan

inget är bestämt för övriga marknader.

I Sverige finns kanske ett halvduzin Google Glass, bland annat vid Malmö högskola och Luleå universitet. Inte konstigt då att det väcker uppseende att ha på sig ett par Google Glass på stan. Farshad Shadloo berättar att han ibland har glasögonen på sig när han åker tunnelbana i Stockholm och att han då kan dela in omgivningens reaktioner i två läger: de som inte vet vad Google Glass är och som bara tycker att han har något konstigt på sig, och de som vet vad Glass är och som öppet eller dolt visar sin nyfikenhet.

- Somliga kommer fram och ställer frågor medan andra i princip glör på mig när de inte tror att jag märker det.

Det är svårt att ge några definitiva omdömen efter att bara ha använt Google Glass under en kort stund, men den spontana känslan är att det förmodligen skulle vara väldigt lätt att vänja sig vid att ha dem på sig men att det skulle vara betydligt svårare att vänja sig vid att umgås med andra som har sådana glasögon på sig. Då är känslan av att vara iakttagen och övervakad påtaglig.

Blandade reaktioner

Kanske är den känslan inte så konstig eftersom glasögonen åtminstone teoretiskt gör det möjligt att övervaka andra på ett mer ingående sätt. Somliga ser framför sig en framtid då Google Glass-bärare i lönnedom kan spela in video utan att andra i omgivningen vet om det, och då glasögonen gör det möjligt att identifiera andra med hjälp av program för ansiktigenkänning.

Reaktionerna på Google Glass har heller inte varit odelat positiva. I somras förbjöd ett café i USA sina gäster att ha på sig Google Glass, något som skapade rubriker världen över. Många kasinon i USA har förbjudit Google Glass, inte bara för att de eventuellt skulle kunna användas för fusk, utan för andra gäster skulle kunna tro att glasögonbäraren fuskar. Bara misstanken om fusk kan skrämja bort kunder från kasinot, resonerar de.

Även dataskyddsmyndigheter oroar sig över Google Glass. I juni förra året skickade den kanadensiska dataskyddsmyndigheten ett brev som rörde Google Glass till företagets grundare och vd Larry Page. Brevet var undertecknat av cheferna för en rad dataskyddsmyndigheter världen över, däribland Jacob Kohnstamm som är ordförande för den så kallade Artikel

**Google Glass Is Banned
On These Premises**

Gruppen Stop the Cyborgs menar att teknik som exempelvis Google Glass skapar ett samhälle där vi förväntar oss att bli kartlagda och inspelade.

stopthecyborgs.org © 2014

29-gruppen som består av samtliga Europas dataskyddsmyndigheter. I brevet ställdes ett antal frågor till Google, som exempelvis: Vilken information kan Google samla in via glasögonen? Hur ska företaget använda den insamlade informationen? Har företaget gjort någon egen utvärdering av integritetsriskerna som glasögonen kan medföra?

I USA bildades förra året gruppen "Stop the cyborgs" vars syfte är att "stoppa en framtid där den personliga integriteten är omöjlig att skydda och där en järnbur av övervakning och kontroll genomsyrar varje aspekt av livet". Gruppen menar att den här typen av teknik skapar ett samhälle

"Vår inställning till ny teknik förändras konstant"

där vi förväntar oss att bli kartlagda och inspelade och där varje ögonblick delas och dokumenteras.

I dag är det svårt att säga om dataskyddsmyndigheter och andra oroar sig i onödan och vad samhället kommer att tycka om den här typen av teknik. Vår inställning till ny teknik och dess möjligheter förändras ju konstant.

När Kodak i slutet av 1800-talet lanserade sin första fickkamera med film ville lagstiftare och andra förbjuda kameror på badstränder och andra offentliga platser. Idag är det för många otänkbart att gå till stranden utan att ha med sig någon form av kamera.

IT-SÄKERHET

Osäker sajt drabbas hårdast av nätfiske

© För ett antal veckor sedan fick en anställd på Datainspektionen ett mejl från avsändaren "Visa/MasterCard". Mejlet förklarade att kreditkortet hade dubbeldebiterats och att man därför behövde begära att få sina pengar återbetalade. Annars skulle kortet spärras.

Mejlet andades tjuv- och rackarspel. För det första var avsändarens e-postadress kryptisk och liknade inte namnet på kortföretaget. För det andra fanns där ett par grammatiska och språkliga fel. För det tredje så gick länken längst ner i mejlet inte till Visa, utan till en tysk pingisklubb. För det fjärde brukar finansinstitut aldrig skicka mejl till sina kunder på det här sättet.

I stället var det fråga om ett typiskt nätfiske-mejl (på engelska phishing). Ett bedrägeriförsök helt enkelt.

Varför en tysk pingisklubb? Någon tid före utskicket av nätfiskemejlet, hade pingisklubbens troligen oövervakade och illa underhållna webbserver identifierats av angripare som en användbar "målvakt" för bedrägeriet. Angriparna planterade in egen kod i form av ett enkelt webbformulär, i stil med betalsidan på en e-butik. Formuläret frågade efter namn, kortnummer, utgångsdatum, cvv-kod, samt lösenordet för e-handel med kort. Kort sagt, tillräckligt med information för att kunna

handla på Internet med andras kreditkort.

Vem drabbas hårdast här? Privatpersonen? Visa? Banken?

Banker världen över hanterar sådana här utmaningar varje dag med kortvarsel och stor vana och privatpersoner hålls oftast skadeslösa av bankerna vid den här typen av bedrägerier.

Pingisklubbens öde, däremot, var beseglat i samma stund som det första nätfiskemejlet gick ut. Sajten svartlistades och stängdes ner. Dessutom hade den ju blivit infekterad av skadlig kod och måste byggas upp på nytt från säkerhetskopior, fast med säkerhetshålen tätade. Ingen lätt uppgift av en organisation med liten budget och ideell arbetskraft.

Kanske gick ingen på bluffen och bedragaren förblev tomhänt, men skadan är ändå skedd för pingisklubben, eftersom klubbens webbadress fanns i alla mejl.

Vad kan man då lära sig av detta?

En webbsajt är ofta en organisations ansikte utåt. Konfigureras den inte på ett säkert sätt och underhålls av kunliga personer kommer den förr eller senare att få problem. Oavsett om den läcker ut användares lösenord eller blir värd för skadlig kod så kan det få svåra konsekvenser för organisationen.

Hur gick det då för pingisklubben? Dess sajt är fortfarande avstängd.

Mikael Ejner

IT-säkerhetsspecialist på Datainspektionen

Mårten Schultz, professor i civilrätt, har en lösning på näthatet som är lika enkel som radikal: stäm de som näthatar. Att själv kräva skadestånd i domstol är lättare än man kan tro, menar han och uppmanar nu till juridisk aktivism.

Juridisk aktivism ska stoppa näthatet

Har du blivit kränkt på nätet? Har någon skrivit nedsättande om dig på Facebook eller på en blogg? Förtalat dig på något forum eller skickat mejl med hot till dig?

Stäm dem.

Den uppmaningen kommer från Mårten Schultz, professor i civilrätt.

- Som jag ser det är det enda chansen att få ordning på näthatet. Som utsatt går det inte bara att luta sig tillbaka och vänta på att polisen ska ingripa. Man måste ta tag i, och lösa problemet, själv.

Mårten Schultz lösning är lika enkel som radikal. Den som blivit utsatt för näthat stämmer helt enkelt förövaren i domstol och begär skadestånd.

Tanken är att om en näthatare blir kallad till domstol och dömd att betala skadestånd kommer han eller hon förmodligen att tänka sig för väldigt noga nästa gång de skriver något på nätet.

- Om det blir en form av folkrörelse att utsätta begär skadestånd från näthatare så tror jag att det kommer att ha en klart motverkande effekt på näthatet. Kalla det för juridisk aktivism.

Varken svårt eller dyrt

I början av förra året grundade Mårten Schultz och Filippa Sjödén Institutet för juridik och Internet med syftet att beskriva vilka rättigheter, och skyldigheter, man har på Internet och att förklara hur man går tillväga om någon kränkt dessa rättigheter. I slutet av året publicerade institutet boken "Näthat - rättigheter och möjligheter".

- Skadeståndsrätten är den gren av juridiken som ger enskilda personer möjlighet att utkräva ansvar från någon annan. Och det behöver vare sig vara svårt eller dyrt att gå till domstol.

Foto: Jonte Wentzel

Mårten Schultz vill att det ska kosta att utsätta någon för näthat. Därför vill han se att fler kränkta går till domstol och begär skadestånd från de som näthatar.

Med rubriker som "Skadeståndsrätten: Den enskildes bästa vän", och "Skadeståndsrätt som gerillakrig" förordar boken onekligen möjligheten och fördelarna med att utkräva skadestånd. En av fördelarna som nämns är att bevisbördan är lägre än i brottmål. I boken står att det exempelvis kan vara svårt att få någon fälld för förtal på Facebook i ett brottmål eftersom det kan vara problematiskt att utom rimligt

tvivel bevisa att inte någon annan kunde komma åt det aktuella Facebook-kontot. I ett skadeståndsmål skulle det dock vara möjligt för domstolen att anse att bevisen räcker för att fastställa att det var personen i fråga som skrev förtalet.

Men, tar man inte en stor ekonomisk risk att stämna någon annan och begära skadestånd? Riskerar man inte dyra kostnader för advokat och att få betala rättegångskostnaderna om man förlorar målet?

– Poängen är att inte kräva för mycket i skadestånd, inte mer än ett halvt basbelopp eller 22 250 kronor. Då kan målet räknas som förenklat tvistemål eller småmål som det också kallas, förklarar Märten Schultz.

Kräv inte för mycket

Vid småmål gäller en annan fördelning av rättegångskostnaderna. Det är inte den förlorande parten som betalar, utan grundtanken är att respektive sida står för sina kostnader, oavsett utgång. Skulle man förlora målet så kan man dock få betala vissa kostnader som motparten haft, som exempelvis om motparten behövt resa till domstolen.

– Som mest riskerar man några tusen kronor men i praktiken är kostnadsrisken ofta lägre.

På Institutet för juridik och Internet arbetar ett tiotal juridikstuderande på ideell basis med att bland annat ge juridisk hjälp till personer som har blivit utsatta för allvarliga kränkningar på Internet. En viktig aktivitet under förra året har varit att besöka skolor

och utbilda rektorer och lärare i vilka regler som gäller på Internet.

– I Sverige har barn ett långtgående ansvar för sina handlingar och det går att kräva en 12-åring på skadestånd. Även föräldrarna har ett ansvar för barnets handlingar. Se bara på det så kallade Instagram-målet där de två flickornas respektive föräldrar dömdes till flera hundra tusen kronor i böter.

I boken "Näthat - rättigheter och möjligheter" beskrivs bland annat hur domstolarna bedömt hot och andra kränkningar på Internet.

Det finns risker

Det låter onekligen som att skadestånd skulle kunna verka avskräckande för näthatare. Men finns det inga fallgropar med att vända sig till domstol?

– Visst finns det risker. En sådan är att man faktiskt inte har fog för sin stämning. Det finns också en risk att möjligheten att stämna för näthat missbrukas av parter i ett infekterat bråk där båda sidor kränker varandra.

En starkt bidragande faktor till näthat är möjligheten att vara anonym. Märten Schultz är dock emot ett framtida nät där man loggar in med exempelvis e-legitimation och alltid är fullt identifierbar.

– Möjligheten att vara anonym på nätet är en starkt bidragande faktor till näthatet och provocerar fram helt nya övergreppsbeenden. Hämndporr är ett sådant exempel. En person, typiskt man, lägger ut sexfilmer på sitt ex på nätet. Det finns hela sajter som bara ägnar sig åt att sprida sådant material. Men, samtidigt anser jag att det är en viktig demokratisk rättighet att man ska kunna vara anonym på Internet.

Märten Schultz

Professor i civilrätt vid Stockholms universitet

Aktuell med:

är en av grundarna av Institutet för juridik och Internet, www.juridikinstitutet.se, vars syfte är att sprida kunskap om vilka juridiska rättigheter och skyldigheter som vi har när vi använder Internet.

Bor: Råsunda

Familj: Jajamen

Senast lästa bok:

On the Pleasure of Hating av William Hazlitt

Senast sedda

film: John Carter, på Netflix, tillsammans med dotter

Favoritmat:

En stor asado

Datainspektionen utbildar polisen i personuppgiftslagen

2011 tog Datainspektionen fram en vägledning för polis och åklagare som ska underlätta deras arbete med ärenden som har koppling till personuppgiftslagen. Vägledningen heter Vad är straffbart enligt personuppgiftslagen? och kan hämtas kostnadsfritt på myndighetens webbplats.

Under förra året följde Datainspektionen upp vägledningen genom att ordna utbildningar för polisen i Malmö, Karlstad och Stockholm. Vid respektive utbildningstillfälle kom ett 30-tal poliser och åklagare.

– Det finns ett stort intresse från polisen att få mer kun-

skap om hur man bedömer om något är straffbart enligt personuppgiftslagen, säger Nidia Larsson som är en av de två jurister från Datainspektionen som ansvarat för utbildningarna.

Andra saker som tagits upp vid utbildningarna är att det går att åtala för både förtal och brott mot personuppgiftslagen i samma ärende och att polisen vid svåra utredningar kan begära ett yttrande från Datainspektionen.

Här finns vägledningen: www.datainspektionen.se/Documents/vagledning-aklagare.pdf

Företag vill övervaka sina förars bilkörning

☉ Ett dagligvaruföretag vill utrusta sina firmabilar med utrustning som registrerar om förarna kör för fort. Den här typen av teknik kallas för ISA eller Intelligent Stöd för Anpassning av hastighet. Syftet är att förmå förarna att köra trafiksäkert. Utrustningen består bland annat av en gps som registrerar hastighet och var fordonet befinner sig. Genom att jämföra bilens position med gällande hastighet i den nationella vägdatatabasen går det att se om föraren håller hastighetsbegränsningen. Resultatet visas på en display i bilen och registreras också hos dagligvaruföretaget. Det är normalt förbjudet för företag att registrera uppgifter om brott. Eftersom en uppgift om att någon kört för fort är en uppgift om brott måste företag som vill registrera sådana uppgifter ansöka om undantag hos Datainspektionen.

Datainspektionen beviljar företaget undantag men med reservationer. Övervakningen måste följa god sed på arbetsmarknaden. Uppgifterna som registreras får bara användas för att förmå förarna att hålla gällande hastighet. Dessutom får uppgifterna bara sparas i tre månader. Det måste finnas dokumenterade rutiner för hur återkopplingen till förarna ska ske och tydliga regler för hur uppgifterna som

samlas in får hanteras och av vilka personer. Företaget måste även informera förarna om hur kontrollerna och återkopplingen kommer att ske.

Nu undersöks elektroniska betal lösningar

☉ Allt fler köp och betalningar sker i dag elektroniskt via datorer och mobiltelefoner. Det finns många nya aktörer som förmedlar elektroniska betalningar mellan handlare och deras kunder. Vissa lösningar förutsätter att kunden laddar ner en app till sin mobiltelefon

medan andra lösningar kan användas direkt i en webbläsare. I samtliga fall medför användningen av tjänsterna att kunderna delar med sig av sina personuppgifter.

– Med tanke på den snabba utvecklingen på området och att det handlar om en relativt ny företeelse är det viktigt för Datainspektionen att granska hur personuppgifter hanteras i elektroniska betal lösningar som riktar sig till konsumenter, säger Ulrika Bergström som leder det projekt som Datainspektionen drog igång i slutet av förra året.

Projektet ska undersöka flera olika betal lösningar däribland två mobilappar. Det som granskas är vilka uppgifter som samlas in om dem som använder tjänsterna och hur dessa uppgifter används. Säkerheten för själva betalningarna kommer dock inte att granskas. Projektet beräknas vara slutfört nu i mars.

Kritik mot Gotlandspolisen

☉ Datainspektionen har undersökt hur polismyndigheten på Gotland hanterar personuppgifter. Vid granskningen upptäcktes flera brister som tillsammans mynnar ut i sju förelägganden som polismyndigheten måste åtgärda

Samtliga landsting under granskning

☉ I augusti förra året blev Datainspektionen klar med en granskning av Karolinska universitetssjukhuset i Stockholm. Granskningen visade att personalen hade för stor behörighet att komma åt patientuppgifter. Sjukhuset saknade också skriftliga riktlinjer som beskriver vad som är obehörig åtkomst av patientuppgifter.

– Patientdatalagen är tydlig, vårdpersonalen ska enbart ha tillgång till de patientuppgifter som behövs

för att fullgöra sina arbetsuppgifter. Det måste också finnas fungerande och dokumenterade rutiner för att upptäcka obehörig åtkomst, säger Suzanne Isberg som ledde Datainspektionens granskning av Karolinska sjukhuset.

Resultaten från den granskningen gör att Datainspektionen nu har inlett en motsvarande kontroll av landets samtliga övriga landsting och regioner.

inom kort.

– Polisen har fått ett särskilt förtroende att hantera och registrera integritetskänslig information. Därför är det viktigt att det sker en kontroll av att uppgifterna hanteras inom de ramar som lagen tillåter och inte på några andra sätt, säger Datainspektionens generaldirektör Kristina Svahn Starrsjö.

Myndighetens kontroll visar bland annat att Gotlandspolisen har registrerat uppgifter om personer under 15 år som inte haft någon annan koppling till brottslig verksamhet än att de till exempel var släkt med en person misstänkt för brott. Därför föreläggs polismyndigheten att ta fram rutiner som säkerställer att varje registrering av personuppgifter i så kallade särskilda uppgiftssamlingar följer reglerna i polisdatalagen.

Datainspektionen kritiserar även polismyndigheten för att den inte kontrollerar om någon obehörig tagit del av uppgifter i IT-systemen. Polisen måste dessutom få på plats rutiner och säkerhetsåtgärder för hur personuppgifter ska få hanteras på mobila enheter som exempelvis smarttelefoner och usb-minnen.

Lagförslag ska göra det svårare tillverka bomber

☉ Europaparlamentet och rådet har antagit en förordning om försäljning och användning av så kallade sprängämnesprekursorer, vilket är kemiska ämnen som tillsammans med andra ämnen kan användas för tillverkning av sprängämnen. Förordningen innebär att det i Sverige kommer att ställas krav på tillstånd vid försäljning och innehav av sådana ämnen. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) föreslås bli tillståndsmyndighet.

Datainspektionen har granskat förslaget på hur förordningen ska kompletteras i Sverige och har ett antal synpunkter när det gäller den lämplighetsbedömning som ska göras av den som vill köpa dessa kemiska ämnen och hur personuppgifter ska hanteras av tillståndsmyndigheten.

Bland annat framgår det inte i utredningen om så kallade känsliga personuppgifter, som exempelvis avslöjar politiska åsikter, kommer att hanteras då man bedömer en sökandes lämplighet. Om sådana uppgifter ska registreras måste det noggrant kontrolleras att det finns stöd i lagen att göra det.

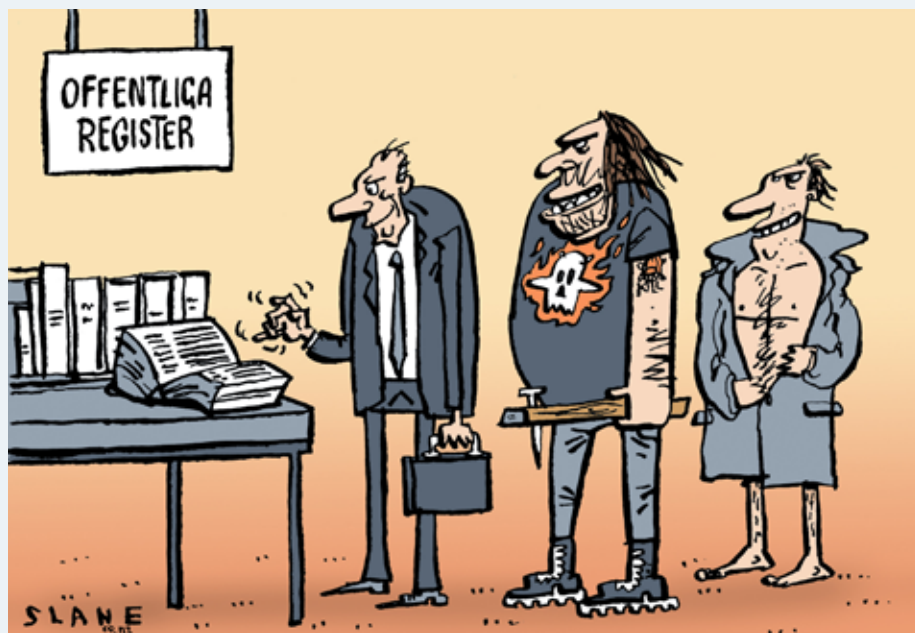
Tillståndsmyndigheten måste även se till att de IT-system som används för hanteringen av tillstånd uppfyller reglerna i personuppgiftslagen. Det ska gå att begränsa användarnas behörigheter så att de enbart kan ta del av information som de behöver för att sköta sina arbetsuppgifter. Vad som sker i IT-systemen ska loggas och myndigheten måste systematiskt granska loggarna för att beivra otillåten användning.

Polisen bör anpassa sig till ny lag

☉ Den 1 mars 2012 trädde en ny polisdatalag och polisdataförordning i kraft. Polisen har under en övergångsperiod fått extra tid på sig för att anpassa vissa av sina IT-system. Den övergångsperioden går ut i år, men polisen har nu begärt att perioden ska förlängas i ytterligare tre år, vilket skulle innebära att IT-systemen ifråga inte behöver vara anpassade för den nya polisdatalagen förrän vid utgången av 2017.

– Vi har förståelse för att det tar tid att anpassa polisens ofta komplexa IT-system. Men, samtidigt anser vi att det är mycket angeläget att polisen så snabbt som möjligt fullt ut anpassar sig till den nya polisdatalagen som ger ett bättre integritetsskydd, säger Datainspektionens generaldirektör Kristina Svahn Starrsjö.

Hjälp, jag vill inte att min födelsedag ska synas på nätet!

🕒 Datainspektionen tar emot en mängd frågor från allmänhet, jurister, personuppgiftsombud, journalister och andra. Förra året tog myndigheten emot i runda slängar 7 000 telefonsamtal och 6 000 mejl med olika frågor och/eller klagomål. En stor del av dessa rör så kallade katalog sajter som exempelvis Eniro, Birthday.se och Ratsit.

– Folk undrar hur deras hemadress, telefonnummer, födelsedag och andra personuppgifter kan finnas så lätt tillgängliga på Internet. Och ofta är man arg över att uppgifterna inte går att ta bort, berättar Hans Kärnlöf som är Datainspektionens expert på kreditupplysningslagen.

Hur får katalog sajterna tillgång till så mycket personuppgifter?

– Det hela börjar med att kreditupplysningsföretag med stöd av kreditupplysningslagen samlar in uppgifter från bland annat Skatteverkets folkbokföringsregister. Uppgifter hämtas även från bland annat Statens personadressregister (Spar) och Bolagsverket. Dessa uppgifter lämnar kreditupplysningsföretagen vidare till exempelvis Birthday, Merinfo och olika katalog sajter, som i sin tur kan komplettera uppgifterna med information som hämtas från telefonoperatörer.

Men kan inte personuppgiftslagen sätta stopp för detta?

– Nej. Att katalog sajterna kan visa så mycket information om oss alla beror på att sajterna har så kallade utgivningsbevis. Möjligheten att skaffa ett utgivningsbevis till sin webbplats kom 2003. Med ett ut-

Datainspektionen får många mejl och samtal från personer som är arga för att deras adress-, telefon- och födelseuppgifter inte går att ta bort på nätet, berättar Hans Kärnlöf.

givningsbevis får webbplatsen samma grundlagsskydd för yttrandefriheten som radio, tv och tidningar.

Nyckeln här är att grundlag alltid väger tyngre än annan lag. I det här fallet innebär det att en sajt med utgivningsbevis bara behöver rätta sig efter yttrandefrihetsgrundlagen och inte behöver ta hänsyn till reglerna i personuppgiftslagen. Såväl privatpersoner som företag kan ansöka om utgivningsbevis för sina webbplatser hos Myndigheten för radio och tv.

I praktiken är det så att både katalog sajterna och kreditupplysningsföretagen som först samlar in uppgifterna har utgivningsbevis. På så vis behöver ingen av de inblandade parterna bekymra sig om reglerna i personuppgiftslagen.

Hur vet jag om en sajt har utgivningsbevis?

– Det går att ta reda på själv. Det är Myndigheten

för radio- och TV som ger ut utgivningsbevis. På deras webbplats finns en sökfunktion som du kan använda. Du kan till exempel markera att du vill söka efter utgivningsbevis och sedan skriva in en webbadress i fältet "Domänadress". Webbadressen till sök-sidan är: www.radioochtv.se/sv/Tillstand-och-registrering/Sok-i-registret/

Kan Datainspektionen ändå göra något åt sajter som Ratsit och Merinfo?

– Både ja och nej. Nej, eftersom Datainspektionen inte kan se till att den typen av sajter tar bort dina uppgifter. Ja, eftersom Datainspektionen kan ha synpunkter på hur sajterna bedriver kreditupplysningsverksamhet.

Som redan nämnts gäller grundlag före övriga lagar. I de två grundlagarna yttrandefrihetsgrundlagen och tryckfrihetsförordningen finns dock bestämmelser som säger att just när det gäller kreditupplysningsverksamhet så får man i vanlig lag göra undan-

tag från grundlagen.

I september 2013 konstaterade Datainspektionen att Ratsit och Merinfo lämnat ut ekonomisk information om privatpersoner på ett sätt som strider mot kreditupplysningslagen. Företagen hade på sina webbplatser en löne-rankning och Datainspektionen ansåg att den rankningen kan användas som en kreditupplysning.

Om sajter som Ratsit och Merinfo lämnar ut den typen av ekonomisk information om personer, så sysslar de med kreditupplysningsverksamhet och måste då följa reglerna i kreditupplysningslagen. Om någon via en sådan sajt begär en kreditupplysning om dig, så måste den personen eller företaget ha ett "legitimt behov". Det kan vara en hyresvärd som ska hyra ut en bostad eller en mobiloperatör som ska sälja ett mobilabonnemang. Dessutom ska du få reda på att någon begärt en kreditupplysning om dig.

Om sajter som lämnar ut kreditupplysningar inte följer dessa två regler så måste de sluta lämna ut uppgifter.

Men, Datainspektionen kan alltså inte se till att företaget tar bort information om dig.

Vad kan jag själv göra för att ta bort mina uppgifter?

– Dina möjligheter är mycket, mycket

små att själv ta bort uppgifter som visas på exempelvis Eniro, Ratsit, Merinfo med flera. Det du kan göra är att vända dig själv till webbplatsen ifråga och be att dina uppgifter tas bort.

”Chanserna att få sina uppgifter borttagna är väldigt små”

Men om det finns ett utgivningsbevis för webbplatsen så har de alltså rätt att publicera uppgifterna och behöver inte ta bort dem, även om du skulle vilja det.

Det enda (teoretiskt) möjliga sättet är att kontakta Skatteverket och ansöka om skyddade personuppgifter men det beviljas enbart om du är utsatt för ett allvarligt och konkret hot. (I Integritet i fokus nr 2-2013 på sidan 13 kan du läsa mer om skyddade personuppgifter)

Du kan kontakta din telefonoperatör och ange att ditt nummer ska vara dolt för nummerupplysningstjänster. Då visas inte ditt telefonnummer på dessa sajter, men alla andra uppgifter om dig kommer att visas även i fortsättningen.

Vad krävs för att katalogsajterna ska tvingas ta bort mina uppgifter?

– Personuppgiftslagen skulle kunna hindra att katalogsajter kan publicera så mycket personuppgifter. Men

eftersom grundlag väger tyngre än personuppgiftslagen finns inga möjligheter att stoppa uppgiftsspridningen. För det krävs att politikerna fattar beslut om att ändra svensk grundlag. Och beslut att ändra grundlag är en lång process. För att ändra en grundlag krävs nämligen att riksdagen fattar två beslut med likadant innehåll och att det hålls ett allmänt val mellan de två besluten.

Ska jag ändå klaga till Datainspektionen på dessa katalogsajter?

Nej. Tyvärr har Datainspektionen inga möjligheter att få den typen av sajter att ta bort information om dig. Även om du skickar ett klagomål till Datainspektionen och vill få dina uppgifter borttagna så kan myndigheten inte ingripa.

Ny lag, nya frågor, nya svar

🕒 Den 1 juli förra året trädde den nya kameraövervakningslagen i kraft. Den ersätter lagen om allmän kameraövervakning och gäller i stället för personuppgiftslagen. Datainspektionen har ett överordnat ansvar för lagens tillämpning. På myndighetens webbplats finns en mängd information om kameraövervakning, däribland en rad vanliga frågor och svar. Här tre exempel:

Jag vill ansöka om tillstånd att sätta upp en övervakningskamera, hur gör jag?

Om du har frågor om ansökningar och anmälningar i samband med kameraövervakning, till exempel vilka handlingar och blanketter som ska användas, hur tillståndsprövningen går till och vad det kostar, vänd dig då till länsstyrelsen i det län där övervakningen är tänkt att ske eller där ärendet handläggs.

Hur länge får man spara material från kameraövervakningen?

Material från kameraövervakning ska sparas så kort tid som möjligt,

normalt maximalt två månader.

Gäller kameraövervakningslagen om jag sätter upp en kameraattrapp?

Nej. Kameraövervakningslagen gäller dock riktiga övervakningskameror även om dessa inte är inkopplade och igångsatta.

Läs mer här:

www.datainspektionen.se/fragor-och-svar/kameraovervakning
www.datainspektionen.se/lagar-och-regler/kameraovervakningslagen

Företag tänjer på yttrandefriheten

Få har väl missat stormen kring Lexbase, en webbplats som innehåller flera miljoner dokument som har begärts ut från svenska domstolar. På webbplatsen går det via en kartfunktion att se vilka grannar som är dömda för brott eller så kan man direkt söka på namn eller personnummer på någon man känner. För att ta del av informationen får man betala en avgift. Sajten var bara uppe i tre dagar men drog enligt uppgifter i massmedia in en miljon kronor per dag från nyfikna användare.

Kan inte ingripa

Trots att sajten publicerat miljontals personuppgifter på ett sätt som strider mot personuppgiftslagen, kunde Datainspektionen inget göra. Varför? Jo, Lexbase har ett så kallat utgivningsbevis. Ett sådant skaffar man sig hos Myndigheten för radio och tv för 2 000 kronor. Med utgivningsbevis får webbplatsen grundlagsskydd och eftersom reglerna i grundlag väger tyngre än reglerna i övriga lagar, så behöver webbplatsen inte rätta sig efter personuppgiftslagen.

Tanken med utgivningsbevis är god. Med utgivningsbevis kan även andra än massmediebolag få ett grundlagsskydd på samma sätt som bolag som arbetar med radio, tv och tidningar. Det stärker yttrandefriheten på nätet.

Sajten vara bara igång i tre dagar men drog in en miljon kronor per dag från nyfikna användare

Nu ser vi tyvärr att möjligheten med utgivningsbevis missbrukas av sajter som Lexbase, som masspublicerar personuppgifter på ett sätt som skulle vara förbjudet om de skulle följa reglerna i personuppgiftslagen. Lexbase är inte det enda exemplet, det finns ett antal andra sajter som använder utgivningsbevis för att publicera miljontals personuppgifter, inte om brottsdomar, men väl adresser, telefonnummer, födelsedagar och liknande. Vi tar dagligen emot samtal och mejl från personer som inte vill att deras personuppgifter ska synas på den typen av sajter.

Detta var inte tanken

Att ge grundlagsskydd åt den här typen av masspublicering av personuppgifter var inte tanken när utgivningsbevisen infördes 2003. För att komma åt problemet krävs det att grundlagen ändras. Med tanke på att ändringar av grundlag endast kan genomföras efter två riksdagsbeslut med mellanliggande riksdagsval, måste en utredning tillsättas så snart som möjligt.

Kristina Svahn Starrsjö
generaldirektör Datainspektionen